

CÁC YẾU TỐ TỰ SỰ, MIÊU TẢ TRONG VĂN BẢN BIỂU CẢM

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Hiểu vai trò của các yếu tố tự sự, miêu tả trong văn biểu cảm và có ý thức vận dụng chúng.
- Luyện tập vận dụng hai yếu tố đó.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

Yếu tố tự sự có tác dụng gợi cảm rất lớn, nhất là khi kể các hành động cao cả, nghĩa khí, vị tha hoặc các hành vi thiếu đạo đức. Tuy nhiên, yếu tố tự sự trong truyện và trong văn biểu cảm không giống nhau. Trong truyện, yếu tố tự sự làm cho tình tiết gay cấn, hấp dẫn, hấp dẫn, gây đợi chờ ; còn trong văn biểu cảm, cái quan

154

IV – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

Bài tập 1. Kể lại bằng bài văn xuôi biểu cảm nội dung bài thơ *Bài ca nhà tranh bị gió thu phá* của Đỗ Phủ, trong đó vận dụng yếu tố tự sự và miêu tả. GV gọi một, hai HS kể và GV nhận xét, đánh giá.

Bài tập 2. Yêu cầu viết lại theo diễn đạt riêng của HS. Đây là dạng bài tập mô phỏng. Yêu cầu HS kết hợp tự sự, miêu tả để biểu cảm.

- Tự sự : Chuyện đổi tóc rối lấy kẹo mâm ngày trước.
- Miêu tả : Cảnh chải tóc của người mẹ ngày xưa, hình ảnh người mẹ.
- Biểu cảm : Lòng nhớ mẹ khôn xiết.

trọng là ý nghĩa sâu xa của sự việc buộc người ta nhớ lâu và suy nghĩ, cảm xúc về nó. Yếu tố miêu tả có tác dụng khơi gợi sức cảm thụ và tưởng tượng. Miêu tả chân thật có sức gợi cảm lớn.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. Trả lời câu hỏi tìm hiểu bài thơ *Bài ca nhà tranh bị gió thu phá*.

Bước 1 : GV nêu câu hỏi về bài thơ.

Bước 2 : Gọi bốn HS trả lời bốn khổ thơ, một HS trả lời toàn bài, các HS khác bổ sung.

Gợi ý :

– Đoạn 1 : Tự sự (hai câu đầu) ; miêu tả (ba câu sau) – có vai trò tạo bối cảnh chung.

– Đoạn 2 : Tự sự kết hợp với biểu cảm – uất ức vì già yếu.

– Đoạn 3 : Tự sự, miêu tả và hai câu cuối biểu cảm – cam phận.

– Đoạn 4 : Thuần túy biểu cảm – tình cảm cao thượng, vị tha vươn lên sáng ngời.

Bước 3 : GV tổng kết.

Hoạt động 2. Trả lời câu hỏi tìm hiểu đoạn văn của Duy Khán.

Bước 1 : GV nêu câu hỏi.

Bước 2 : Gọi ba HS trả lời ba đoạn nhỏ, gọi một HS trả lời chung cả đoạn văn trích.

Gợi ý :

Việc miêu tả bàn chân bố và kể chuyện bố ngâm chân nước muối, bố đi sớm về khuya làm nền tảng cho cảm xúc thương bố ở cuối bài.

Niềm hồi tưởng đã chi phối việc miêu tả và tự sự – miêu tả trong hồi tưởng, không phải miêu tả trực tiếp, cách đó góp phần khơi gợi cảm xúc cho người đọc.

GV giải nghĩa cho HS hiểu :

– *Thúng câu* : thuyền câu hình tròn, đan bằng tre.

– *Sắn thuyền* : thứ cây có nhựa và xơ, dùng xát vào thuyền nan để cho nước không thấm vào.

Bước 3 : GV tổng kết.